

הרב יחזקאל רוטה

אבר"ק קארלסבורג ב.פ.

מכשירי תמונות וקעמערעם אם מועיל להציל מאיסור יחוד

ב"ה

גבורה שבנצח לעומר תשע"ב

פה אתרא קדישא מירון תובכ"א

כמעט"כ ידידינו העוז חכם ודורש צמ"ת הישר והנבון בנש"ק הרה"ג וכו' כמוהר"ר סיני מלוביצקי שליט"א אב"י בעירינו בארא פארק יצ"ו

הנה קונטרסו בדבר המצלם קאמערע בלע"ז שיועיל להציל מאיסור יחוד, הי' לפני ועברתי על דבריו, וכ"ת הניף ידו בקיבוץ ובאיסוף דעת הפוסקים וחורזו מיחרזו דבריהם, ודן בזה שיועיל להציל מאיסור יחוד, היות שהמכשיר הנקרא ה"סורוועילאנס קאמערע" המצלמת את כל המתרחש בשטח מבטה א"כ יהני להציל מיחוד כשאפשר לראות בעשה מעשה מהמתרחש שם ואפי' יהי' באופן שמשארת את הקלטת הווידאו לכשיצטרך אח"כ לברר ממה שהי' דג"כ יועיל כשמירה לענין יחוד, דהלא נודע שכהיום משתמשים בטעכנעלאגיע זו כשמירה מעולה לכל מיני אבטחה וזהירות ואפילו הסודיות ביותר, ועין זו גודרת בפני הבא במחתרת, וכל גנב ולסטים מזויין מורא יעלה על ראשו מלהתפס בפשע בגלל האשמה ממכשיר זה, וכ"ת דן בזה לומר שבוודאי לא תהא שמירה זו גרועה משמירת חמש נשים המצילות מאיסור יחוד.

ודן עוד להתיר מילתא למילתא בענין חבית יין הפתוחות דמציל מאיסור נגיעה של עכו"ם אם הישראל יכול לראותם דרך נקבים שבדלת כמבואר ביו"ד סי' קכ"ח ס"ה, ואפי' מחמת סדק שבדלת מירתת הנכרי וכמבואר שם בסי' קכ"ט ס"ה ובהגהת הרמ"א שם.

ועוד האריך כ"ת ממה שגדולי הפוסקים סמכו להתיר איסור א"א של עגונא על סמך

תמונות וכמבואר בשו"ת גדולי הפוסקים, עיי' מהרש"ם ח"ג סי' קצ"ב ועוד, ודן כ"ת דוכי לא יועיל המכשיר הזה כמו התמונות שמאז ומקדם, שבוודאי לא היו משוכללים אז כמו המכשיר הלזה בזמנינו שהוא משוכלל ומצלם המראה והדמות בדיקדוק גמור זה תו"ד כמ"ע.

אולם לענ"ד אע"פ דבזה מודינא ליה דכשאפשר לראות המתרחש שם בשעת מעשה דמועיל ע"פ האופנים דיבואר להלן, מ"מ לענין דיועיל ג"כ להציל באם יתאפשר לבררו רק אח"כ בזה לענ"ד לא יועיל כלל, דהנה בדבר הצלה מאיסור יחוד לא מצינו שיועיל רק מה דמירתתי שמא יראו אותו בשעת מעשה כפתח פתוח שיש עוברין ושביין באותו זמן ויראו אותן, [דחז"ל אמרו בזה לשון הצלה רחמנא יצילנו מיצה"ר ובמקום שבעינן הצלה היינו בשעת היחוד ממש דנצרך להציל מהתקפת היצר וכמו מי שעומד עליו גל לטבעו או חי' לטרפו וניצל, ובמה שרק יוכל להתברר אח"כ אין מספיק להצלתו] ועיי' באחרונים שאין מועיל אם הוא רק נעול ויכולין לפתחו, וכן בהחמש נשים המצילות מיירי שהן הנה רואין הדבר, אבל אם בשעת מעשה לא יראוה, אלא שיוכל לברר אם עשו, ע"ז לא מצינו שיועיל, דאמר אומר לנפשיה מאן יימר דיברר, לפיכך עדיין אינו מועיל מכשיר זה רק אם הוא עשוי באופן שמתראה בחוץ שיכולין לראות בחוץ כל המתרחש בפנים בחדר היחוד דאז דומה לפתח פתוח ומציל ומושיע.

אף דלגבי חמש נשים המצילות מאיסור יחוד נטינו לומר דמועילין להתיר אפי' שהן רק בגדר יוצא ונכנס וכשכ"נ בעמה"ת ח"ג סי' צ"ו או' כ', ולמדנו דבר זה מהא דמועיל לענין

עליהם לעשותם, זולת בהתעצמות הרחקת ב' דברים מהאדם והם מרחק הרגש ראות העין ומרחק בחינת החושב ואם ב' אלו לא יעשה אין אדם שליט ברוח זה לכלותו ממנו כי כל שלא תהיה לו הרחקת הראות בדבר הגם שמרחיק בחינת החושב לא ישלוט בעצמו לכלות ממנו הכרח החשק עכ"ל עיי"ש עוד מה שהאריך בזה, הרי שאין לדמות גדר פרישת עריות, לשאר מיני דברים הנצרכים פרישה משום שלא יקבל בעיניו משום הנאתן. וראוי להמליץ ע"ז אין יצה"ר שולט אלא במה שעניו רואות, וביאורו דבמקום שיש עינים שרואות אז אין היצה"ר שולט, ואם אין שם עינים הרואות אז עדיין שולט יצרו לתקפו.

וביתר ביאור בהבנת הענין, ניתן להסביר, דלענין הצלה מאיסור יחוד הצריכו חז"ל דבר שעיי"ז יפעל שיתבטל מהמקום תורת היחוד, משא"כ דבר שעל ידו ניתן לברר אחר כך מה מתרחש במקום היחוד, דבר זה לא פועל לבטל מהמקום תורת היחוד, אלא יש לו דין מירתת, דיש דברים דמועיל מירתת בעלמא, אבל תורת היחוד לא פועל לבטל.

ובזה יוסבר הדבר מה שמחלקין הפוסקים בדין ביטול איסור יחוד בין אם הפתח מוגף אע"פ שאינו נעול דיש בו משום יחוד, ובין אם הפתח אינו מוגף דמשמעותו אע"פ שהדלת נשען על הפתח כל שאינו מוגף ליכא עליו דין יחוד, [וכנודע דעת הגאונים הגרע"א ז"ל והב"מ], אע"ג דלכאורה אין בזה חילוק לענין הנכנסים דבשניהם יכולין ליכנס, ובשניהם אין שכיח שיכנס, והיינו משום דבאינו מוגף מתבטל מהמקום תורת היחוד, דאין עליו תורת יחוד, משא"כ במוגף יש עליו תורת יחוד, דכך שער חז"ל והבן הענין.

ולפיכך בנ"ד בענין הווידויא להצלת יחוד אינו מועיל רק אם יהי' עשוי באופן שיוכלו לראות את כל המתרחש בפנים בחדר היחוד בעת שנמצאים בחדר היחוד, דרק אז דומה לפתח פתוח לרה"ר, (ולענין מה ששאל

איסורין במקום שיש חשש איחלופי יוצא ונכנס עיי"ש במה שהוכחנו, מ"מ כל זה שנכנסין ויוצאין בשעת היחוד.

ומה שהביא כ"ת דברי גדולי הפוסקים שסומכין על בירורי התמונות להתיר אפי' איסור עגונות דא"א, אין זה מועיל לנ"ד, דתמן המדובר הוא לסמוך עליהן לקבלן לסימן, לברר זהותו של דבר מי הוא זה ואיזהו, ואיה"ג דכן יש לדון ג"כ לסמוך על הקאמערע לברר את זהותו, אבל שיועיל להציל מאיסור יחוד עדיין אינו מספיק רק דבר שבעת היחוד יהי' שמור, ולא ע"י מה שיוכל לברר אח"כ.

ואע"ג דראינו דלענין דברים שיש לחוש לשמא יתחלף מועיל אם יעשה איזה חותם וסימן שיוכל לברר אח"כ שלא חילפו, ובזה י"ל דמועיל גם מה שיוכל להתברר אח"כ ע"י קאמערע שלא חילף דעכ"פ מירתת, מ"מ אין לדמות חששות הענינים זה לזה, דדברים שהחשש הוא משום מיחלף והנאה בעלמא, בזה מספיק מה שידוע שיוכל להתברר אח"כ ועבידא לגלויי ומירתת לשלוח בו לחלפו.

משא"כ ענין החשש של איסור יחוד שהוא משום דתקיף לי' יצריה ואפי' על חסיד שבחסידיים יש חשש דתקיף לי' יצרי' וכמבואר בסוף קידושין לענין נורא ביה עמרם, בזה הוצרכו שהשמירה יהי' באופן שיהא שמור בשעת היחוד ממש וכגון חמש נשים המצילות וכגון פתח פתוח לרה"ר, דאם ע"י מה שיוכל להתברר רק אח"כ, אין זה מספיק להוציא מאיסור יחוד, דע"י התקפת היצר יעשה לו היצר חשבונות רבים, ובעינין דווקא דבר שבשעת יחוד ממש יהא שמירתו עליו.

ומן הראוי להעתיק כאן דבר קדשו של נר המערבי אור החיים הקדוש בפ' אחרי (י"ח א') שכתב שם וז"ל: הנה ידוע הוא כי כל מצות אשר צוה ה' לעם קדשו הם מצות שיוכל האדם לעמוד בהן ויטה עצמו אל הרצון לעשותם, זולת מצות פרישת העריות הוא דבר שנפשו של אדם מחמדתן ואונסתו

שאמרו דבשני אנשים מועיל דהיינו דאיש אחד מציל מיחוד, א"כ אף אם הוא מבחוץ לחדר היחוד ורואה את המתרחש בפנים מועיל ג"כ, לפי דעת הרמ"א דמועיל שני אנשים כשרים, ויותר מזה נראה לומר דבהאופן זה אם הוא מבחוץ יועיל אפי' לדעת הרמב"ם והמחבר, דלא אמרו אלא בששני האנשים נמצאים בחדר היחוד ויש לחוש דשניהן יפתו, ואף האחר יעשה כמו חברו, אבל אם האחד הוא מחוץ לחדר היחוד, מסתבר דיועיל להציל איש כשר, דלא שייך שגם הוא יפתה מכיון שהוא מוסגר מחוץ לחדר היחוד.

והנה לכאורה לפ"ז יש מקום לומר דבנ"ד יועיל אפי' אם אשה אחת תהא רואה את המתרחש בחדר היחוד, דכל הטעם דשתי נשים אינן מועילות הוא משום דדעתן קלות ושתיהן נוחות להתפתות וכש"כ רש"י ז"ל, וזה שייך דווקא אם שתיהן הן נמצאות בחדר היחוד, אבל אם אחת הוא מבחוץ לחדר היחוד אף שהיא יכולה לראות וכגון דרך חלון, לא שייך שיתפתה, וממילא מצלת בזה על חברתה, וכמו שני אנשים דמועיל מהאי טעמא, אך לענ"ד לגבי שתי נשים לא יועיל דמ"מ דעתן קלה, ומתפתין עכ"פ כשהי' בידו.

ולענין קטן אם כשהוא רואה כל המתרחש ע"י קאמערע אם יועיל כדין קטנה היודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה, למעשה לא מסתבר כלל שיועיל קטן ע"י ראיית קאמערע, דדווקא כשנמצא בחדר היחוד התירו ע"י קטן ולא כשהוא מוסגר מחוץ לחדר היחוד, דבאופן זה שהוא מבחוץ אין מתייראין המתיחדים ממנו, שאין דעתו של קטן שלימה כל כך לראות את כל המתרחש ולא יוכל לקלוט היטב מהמתרחש.

ועכ"פ יוצא לנו דכשאנו באים להתיר איסור יחוד ע"י כלי מכשיר מדין פתח פתוח לרה"ר הוא רק כשנראה כל המתרחש בשעת היחוד, וכן לא מהני רק באופן דמהני בפתח

מעכ"ת אם יש לחוש מפני הקלקול, הנה כבר אמרו חז"ל בריש יומא שאין צריך לחוש לכה"ג שמא תמות אשתו, וכן לענין חשש בקיעת הנוד אמרינן בסוכה כ"ד דלית לן למיחש שמא יבקע הנוד וכדומה לזה, הה"נ בנ"ד אין לחוש מכיון דלא שכיחא ואם ידוע להם שנתקלקל אז בוודאי ישיתו עצות בנפשם איך להנצל מאיסור יחוד, אבל בסתמא לא חיישינן, ואינו דומה למה שחששו בשני אנשים בדרך שמא אחד מהן יוצרך לנקביו, דשם כן הוא הסדר, משא"כ קלקול בקאמערע בסתמא ליכא למיחש, אבל באם יהי' רק קאמערע שיוכל לברר אח"כ זה אינו מספיק להצלתם.

ומה שאמרנו דמועיל הקאמערע להציל מאיסור יחוד בעת שיוכלו לראות את כל המתרחש בפנים בשעת מעשה, סבור הייתי לומר דכל היתר זה הוא רק אם יועמד הקעמרא במקום רבים דאז הוי דומיא דרה"ר, אבל אם הועמד במקום שרק אדם אחד כשר יכול לראות את כל המתרחש בפנים לענ"ד אינו מספיק להציל ע"י מאיסור יחוד, אף דלפ"ד הרמ"א אדם כשר מציל מאיסור יחוד, דהלא מיירי שהאנשים הכשרים נמצאים יחד בחדר היחוד זה בפני זה, [שימנע מלכבוש המלכה אתו בבית], אבל זה שלא בפני זה מאן יימר דמועיל, ומה גם דלשיטת הב"י לא מועיל אפי' זה בפני זה וכמבואר כ"ז בשו"ע, באופן שאם יועמד הקאמערע שרק אדם אחד כשר יכול לראות מהמתרחש בחדר היחוד עדיין אינו מספיק להציל מאיסור יחוד, ועכ"פ בעינן דווקא שיהיו שנים כשרים יכולין לראות דע"י חשבו כרבים, וכאשר ביארנו בעמה"ת ח"ג סי' צ"ו או' י' ואו' ב' עיי"ש, זולת אם יועמד הקעמרא לאחד מחמשת הנשים המועילים להציל מאיסור יחוד שמצילות מפני ששונאות זו לזו, בזה הדעת נוטה שיועיל להציל אם תוכל לראות כל המתרחש בחדר היחוד.

האומנם הדר חזינא דאין לחלק, מכיון

י"ג, ולפיכך אנשים ונשים שעובדין ביחד במקום עבודה ויש להם עסק זה עם זה עם עבודתן, הוויין בכלל לכן גס בהן וכמו שהעלינו שם באות י"ז, ולא יהני המכשיר להצילן אפי' בשהן רואים כל המתרחש בשעת מעשה.

כנלענ"ד בעזה"ת.

ל"ג בעומר תשע"ב פעה"ק מירון ת"ו
הק' יחזקאל רוטה

פתוח דאיכא עוברין ושביין ישראלים כשרים, ולפ"ז באם המכשיר מתראה בשעת מעשה רק לנכרי או פרוץ לא מהני, וכמו שהעלינו בעהמ"ת ח"ג סי' צ"ו אות ז' ואות י"ב יעיי"ש, עוד צריך לדעת דדווקא אם הונח הכלי במקום שמצויין עכ"פ עוברין ושביין באותו זמן וזולת זה לא נידון כדין רה"ר.

וכמו"כ באם לבה גס בה לא מהני פתח פתוח וכמבואר בחלקת מחוקק סי' כ"ב ס"ק

נסים ע"י רשעים

והנה אמר שמואל ה' שעשה את משה ואת אהרן לנוצם השגחתו על ישראל ואשר העלה את אבותיכ' מארץ מצרים רצה בזה כי ה' שעשה כל זה יהיה לעד ביניהם, או אמר זה על צד ההודעה והרצון בו ה' הוא אשר עשה כל זה להשגחתו על זה וזה נגלה מצד האותות והמופתים שנתחדשו אז וזה יותר נכון ויותר נקשר למה שאחריו, ואחר זה הרחיב הביאור בחסדים שעשה הש"י לישראל וקצר מזה לפרסומו כי לא זכר יהושע שהנחיל להם את הארץ ולא זכר גם כן מהשופטים שהקים הש"י להם כי אם ד' ולא זכר השופט שהצילם מיד סיסרא עם שכבר זכר מה שמכרם הש"י לסיסרא וידמה שלא זכר אלו הארבעה כי אם לבאר להם שמרוב חסדי השם יתברך היה שהושיע את ישראל מאויביהם פעם על יד הבלתי שלמים מאד אף על פי שלא היו ראויים לזה מצד עצמם כמו הענין בירובעל ויפתח כי ירובעל היה עובד ע"א כשקרא השם אליו להושיע את ישראל ויפתח גם כן לא ראינו לו מעלה כי אם בגבורה ופעם הושיעם על יד השלמים מאד כמו הענין בידן ושמואל וזה כי בידן שהוא שמשון מצאנו לו מהשלמות שכבר עשה הש"י מופת על ידו וכאשר קרא אל ה' ענהו וזה הורה על שלמותו והיותו באופן מה במדרגת הנביאים כי המופתים לא יעשה הש"י רק על יד הראוי כמו שבארנו בששי מספר מלחמות ה' ואולם שלמות שמואל הוא מבואר מאד וזה היה מעוצם ההשגחה האלהית בישראל כי כשהיה אפשר שיהיה ביניהם איש שלם ראוי שיעשה נס על ידו הקימוהו עליהם לשופט והושיעם על ידו וכשלא היה ביניהם איש בזה התאר הושיעם ג"כ על יד בלתי שלם ואם אינו ראוי לכך מצד יתרון השגחתו על ישראל וכאילו אמר זה להורות להם כי לא יצטרכו למלך להלחם מלחמותיהם כי ה' אלהי ישראל הוא מלכם ויושיעם כאשר ישובו אליו כמו שעשה בימי השופטים ששלח להם שופטים להושיעם ואם יסורו מדרכי התורה לא יועיל להם המלך אבל תרזיה יד ה' בהם כמו שהיתה באבותיהם שלא היה להם מלך.

(פירוש רלב"ג לשמואל א פרק-יב)

הרב בן ציון יעקב הלוי ואזנר

אב"ד דבר"ץ ובית הוראה שבט הלוי
מאנסי - בית שמש

בענין הנ"ל

רב יוסף יסרד שני סוגי שמירה בפתח
פתוח

דהנה ראה זה פלא, דבין ההלכה דיחוד שבין איש לאשה, ובין ההלכה דיחוד גוי עם יין, במקום שיש שם פתח הפתוח לר"ה, שניהם יצאו להיתר מפי אותו אמורא, ה"ה רב יוסף, ויש לדקדק, למה שינה לשונו מהכא להתם, כלומר, דלענין יחוד איש ואשה (קידושין פא.) אמר, פתח פתוח לר"ה "אין חוששין" משום יחוד, משמע מיחש הוא דלא חיישין, הא שם יחוד עדיין עלה, ואילו לענין נסך (ע"ז סא.) אמר, וחלון כרשות הרבים דמי, ואשפה כרה"ר דמי, ודיקלא כרה"ר דמי, דמשמע שבאחד משלש אלו, אף יחוד אין כאן, דכאילו עומד הגוי עם היין ברשות הרבים ממש, שם לא שייך יחוד.

מקום הנראה בקביעות דינו כר"ה גמור

ופתרון הדבר יתבאר על פי רש"י (ע"ז שם) שפירש בזה"ל, "חלון" של ישראל פתוח כנגד פתח הבית, כרשות הרבים דמי, "אשפה", דרך אשפה לעמוד בני אדם עליה, "דיקלא", דקל של ישראל נגד הפתח, ומתיירא העכו"ם עכשיו יעלה ליטול פירות, ויראני נוגע, עכ"ל, כלומר, דמאחר שהפתח, או האשפה, או הדקל, פתוחים ומכוונים כנגד פתח הבית, שבו הגוי מתיחד עם היין, והוא יודע שבכל רגע עלול הישראל לראותו, הרי הוא מירתת, ועדיף מסתם פתח וחלון הפתוחים לרשות הרבים, שבהם אין ההיתר בנוי אלא מכח ספק ספיקא, ספק אם יעבור שם אדם באותו זמן, ואת"ל שיעבור מאן יאמר שיכנס או יציץ לפנים, אלא שמ"מ התירו על סמך ספק ספיקא זו, אבל

בעזה"ת חוה"מ סוכות התשע"ב מאנסי
ע"ד הספק אם מצלמות וידיאו ביכולתם להציל מאיסור יחוד.

תשובה = הדבר פשוט שיכולים להציל, אולם היינו דוקא בחמשה תנאים המעכבים, וכמו שנבאר להלן בעזה"ת, הנה עיקר המקור להקל בזה, הוא בדמיון להיתר יחוד פתח הפתוח לר"ה (אה"ע סי' כב ס"ט), ז"ל המחבר, בית שפתחו פתוח לרשות הרבים, אין חשש להתיחד שם עם הערוה, עכ"ל, והיינו מטעם מירתת, וכמו שהתירו חכמים מטעם זה בכמה וכמה סוגי יחוד, ה"ה לני"ד.

חלון דינו כפתח פתוח לר"ה

דע דאף שבש"ס ובפוסקים הראשונים לא מצאנו להתיר רק בפתח פתוח, הדבר פשוט דפתח לאו דוקא, אלא ה"ה חלון, וכדפשיטא להו להבית שלמה (או"ח ח"א סי' מח) שפתח הפתוח לר"ה נגד פתח הפנימי, מציל מיחוד, כחלון המציל כה"ג ביין נסך, וכמפורש בגמ' (ע"ז סא.), וכן הלכה פסוקה בטושו"ע (יו"ד סי' קלא"א ס"א), וכן פשיטא להו להנוב"י (קמא אה"ע סי' ע"א), והעזר מקודש (סי' כב ס"ט), להתיר חלון לענין יחוד, אשר לפי זה פשוט, דה"ה בנידון המצלמות, בין אם נדון אותם כפתח - או חלון פתוח, דינם להיתר.

המצלמות עדיפים מפתח וחלון

איברא לאמיתה של תורה, המצלמות אף עדיפים מסתם פתח וחלון, לכל דבר הניתר בשמירה, כלומר, לא מבעיא דנחשבים כפתח וחלון הפתוחים לר"ה, אלא אף כרשות הרבים עצמו ויותר מזה, וכמו שיתבאר בעז"ה להלן.

עיי"ש, איברא לפי האמור, דכל שיש כאן שכן קבוע, הדר או מתעסק ממולו בקביעות, באופן שמסוגל לראותו בכל עת אין כאן יחוד כלל דכרה"ר דמי, ה"ה בנידון דידן כל כה"ג מותר לכו"ע.

המצלמות דומות לרשות הרבים

מעשה נלמד ההיתר גם לענין המצלמות בק"ו, דמה התם לענין יין, שהוא רק עלול לראותו בכל עת, דינו כר"ה עצמו, עאכו"כ לענין המצלמות, המצלמים בכל עת ורגע - פני המתחידים - ומעשיהם וכל מקום ופינה, כדלהלן, אשר מטבע אשר חנן ה' כל בוד', שהוא בוש ונרתע מהתקרב אל אשה בפני אחרים, כמש"כ הרדב"ז (ח"א סי' קכ"א) ז"ל, שגדר יחוד הוא, שיהיו שניהם במקום אחד, שאם ירצה לבעול אותה, לא יראה אותם אדם, ואפילו עבד ואפילו שפחה רואים אותה, אין זה יחוד, עכ"ל, נמצא ה"נ אין היחוד רק כפתח הפתוח לר"ה, אלא ברשות הרבים עצמו, כי המצלמות אינם מכניסים ומביאים את השומר אליהם, אלא הם מוציאים ומעבירים את המתחידים מחדרם ופרטיותם, לעין זולתם, נמצא כמתחידים ברשות הרבים.

היתר "שומר" יחיד בכמה איסורי תורה

ומלבד כל האמור, הרי היתר משופה בידינו, מטעם "שומר" המועיל בכמה איסורי תורה, בראש וראשון לענין יחוד עצמו, דכמה אופני יחוד התירו חכמים אף לכתחילה - מטעם שמירה, וכגון, זר או אשה זרה הדרים עם בעל ואשתו, בשניהם ההיתר, מטעם בעלה משמרה או אשתו משמרתו, וכן קטן וקטנה שאין ראויים לביאה, וכעין זה התירו בחלב עכו"ם (ע"ז ל"ט): ויין נסך, אף בשומר אחד, ה"ה במצלמות הללו, די אם הם נראים ליחיד איש או אשה, דעד כאן לא הצריכו ביחוד שנים ביום, ושלושה בלילה, ואינם פרוצים, אלא משום שהשומרים עצמם אסורים ביחוד עמה, נמצא ערבך ערבא צריך, או שמא יצטרך אחד מהם לביהכ"ס, או יפול בתרדמה וכדו', לאפוקי

עדיין שם יחוד שייך כאן, [והא ראייה שמטעם זה הח"מ וב"ש אוסרים יחוד עם לבו גס בה בפתח פתוח וכדלהלן] לאפוקי גוי המתחיד עם היין בבית שממולו דר ישראל בקביעות, ורואהו דרך חלון, או אשפה, או דקל, הקבוע ומכוון כנגדו, שעל ידיהם בקל ובכל עת רואהו, אין לך מירתת גדול מזה, ונידון כמתחיד בר"ה גופא.

ההבדל שבין היתירי יחוד

ומכאן בין תבין מה שהרבה היתירי יחוד, נקטום חז"ל בלשון "אין חוששין", כי תלויים הם בכמה תנאים, וספיקות, ובפלוגתא דרבבותא, כמו היתר בעלה בעיר, שנחלקו הפוס' אם הוא היתר דלכתחילה, כי סו"ס כל עוד שהבעל אינו נמצא שם, פירצה קוראת לגנב, ופחד האשה אינו מושלם, ואפילו ההיתר דפתח פתוח לר"ה, אינו משופה לגמרי, לא מיבעיא לדעת הסוברים (סי' כ"ב ס"ט) להתירו אפילו בדלת סגור שאין נעול, דהמתחיד יתלה, עכשיו לא יכנס אדם, ואת"ל יכנס, סומך שירגיש בכניסתו, אלא אפילו לדעת המצריכים פתח פתוח ממש, עדיין ספק אם יכנס אדם, או יציץ לפנים, ואת"ל שיכנס או יציץ, אפשר למתחידים להשמט לאחורי הפתח ופינות מסתור, להיכשל בין רגע לכה"פ במעשי קירוב, ואביזריהו דעירות, וכאשר נמצא בפוסקים חשש זה, עיין עזר מקודש וש"א (שם) ואעפ"כ סתמו בטושו"ע להתירו מטעם מירתת, לאפוקי באחד מג' הנ"ל, שדימו אותם חז"ל "כרשות הרבים" הרי עצם שם יחוד אזל מיניה.

פתח פתוח אם מועיל בגוי, פרוץ, ולבו

גם בה

והרווחנו בזה לדינא, למה שנחלקו רבותינו, אם פתח פתוח מועיל לענין יחוד עם גוי, פרוץ, ומי שלבו גס בה, דדעת החלקת מחוקק ובית שמואל (שם סעיף ט') להחמיר, כבעלה בעיר, והט"ז והברכי יוסף דעתם להתיר, וכן נראה מדעת החכמ"א וש"פ,

בר"ה, כבר כתבו הרדב"ז (שם) וש"פ, דאינו מועיל רק בחדרים החיצוניים, ושאר מקומות הנראים מר"ה ומיד עם כניסתו, איברא בני"ד שמתעם שומר אתינן עלה, יתייחד באיזה מקום שירצה, מאחר דהמצלמות ממלאים בנאמנות מעשי השומר ואף יותר מזה, שמוציאים ומגלים על אתר כל תנועה לעיני זולתם, יתיחדו באיזה חדר שהוא - נהפכו כמתיחדים בר"ה.

האם המצלמות דינם כעין בו"ד

וא"ת מאן לימא לן, דהמצלמות מועילים - כעין האדם ממש, אין זה כלום, דהנהגה חסד גדול עשה עמנו ה' אדון הנפלאות - ועושה חדשות, אשר יהיב חכמה לחכימא, להמציא חדשות, הלא המה המצלמות הנצבים בכל אתר, המצלמים וקולטים בדקדוק רב, כל מעשה, תנועה, דיבור, זומן, מכל הנעשה לנגד עינם, ולא עוד אלא שמוסוגלים להעביר אותם בין רגע לכל מקום אשר ישאלחו, והדבר נעשה כה נפוץ, עד שאין לך כהיום בית ומקום משומר מבעלד, על פיהם יושקו יצאו ויבואו כל באי החניות המשרדים ושאר מקומות רגישים, וטיב ותוצאות המצלמות עולה ומשתפר מיום ליום, עד כי עדים אנו, על אחוזה הפשיעה, רצח, שוד, וגניבות וכדו', שמאז ימות עולם היו סבל ונחלת הכלל והפרט, ואילו כהיום נתמעטו וירדו פלאים, כי פחד המצלמות נפלה על הגנבים ומסייעם, בהיותם יודעים, שבזה הם נתפשים, וכבר הבאנו בכמה מקומות הרגיל בפ"ק של מרן הח"ס והמהרש"ם אחריו בכמה וכמה תשובות, שהחוש והמציאות נאמנים יותר ממאה עדים, כ"ש בנידון דידן שהחוש והמציאות יעידו, שמהימנותם ודיוק עדותם שוה פי כמה מעדות בו"ד.

כ"ש לענין יחוד שהמתיחדים יודעים, שעין רואה, ואוזן שומעת, וכל מעשיהם בספר נכתבים, בזכרון המצלמות, אין לך מירתת גדול מזה, ופשיטא דמותר אף לכתחילה לסמוך על ידיהם.

בנידון דידן, שהשומר העוקב אחריהם עומד מבחוץ ורואה במעשיהם, אין לך פחד ושמירה גדולה ומעולה מזו, ופשוט דסגי אף ביחיד.

די בשומר המסוגל לראות

ולא עוד, אלא מאחר דמתעם שומר אתינן עלה, פשיטא דגם אם אינו צופה ומסתכל על המסך בכל עת, אלא מסוגל לראותה כרצונו, די בכך, וכאשר נלמד ג"כ מדין יין נסך הנ"ל, שכתב רש"י (ע"ז שם) "דרך אשפה לעמוד בה בני אדם", ולענין דיקלא, שהגוי אומר "עכשיו יעלה הישראל על הדקל ויראני", עכ"ל, הרי דסגי בחששו של הגוי שמא ברגע זו יעמוד ויראנו, ה"ה בנידון דידן, שהשומר מסוגל לצפות בה בכל עת, והמתיחדים יודעים מכך כדלהלן, די בכך, לבטל מהם אף רגע אחד של מנוחת הנפש ופרטיות, ובטל שם יחוד.

יוצא ונכנס

כ"ש למאי דקיי"ל, הן לענין יין נסך, והן לענין חלב עכו"ם, דדי אף לכתחילה ביוצא ונכנס, ה"ה בנידון דידן, סגי אף בצפיה לסירוגין, מה עוד שהצפיה על המסך קלה ובאה ממילא, כלומר, אף בשעה שהשומר טרוד בעסקיו, מסוגל לראות דרך אגב על המסך מכל הנעשה, אחרי שאין שמירה זו דורשת זמן וריכוז מחשבה, רק ראייה בעלמא, די בראייתו הכללית לעבר שאר דברים, והמתיחדים לנגד עיניו, כאשר חנן ה' בטבע האדם, שאף המתכוין לראות דבר מסויים, בעל כרחו רואה הוא מעצמו כהרף עין גם שאר דברים, וכמפורש במדרש (תולדות סז ג) ששה דברים משמשינן את האדם, שלשה ברשותו, ושלשה אינם ברשותו, העין, והאוזן, והחוטם, שלא ברשותו, "חמי מה דלא בעי" וכו', עכ"ל, פשיטא דכל כי האי נידון השומר לכה"פ כיוצא ונכנס, ואף יותר בהצטרף כל סניפי הנ"ל.

ההיתר בחדרי חדרים

ופשיטא דלאור כל האמור, אף אם היחוד נעשה בחדר פנימי ומרתף, שלענין פתח פתוח

כל דאסר לן רחמנא, שרא לן כותיה, ואף שכבר הסכימו כל גדולי דורינו, שמוטב להפריד בין המינים במקומות עבודתם, מ"מ רבים אומרים מי יראנו טוב, שזהו דבר שאין רוב הציבור יכול לעמוד בה, איברא לפי האמור, נמצא פתרון קל לאיסור זה, ולהתפרנס בהכשר כדת של תורה, במקומות בו יתקינו המצלמות, ובפרט שלאור התפתחות הטכניק כהיום, אפשר להעביר הצילומים אף לטלפון הבעל והאב וכדו', ולכל קצוות תבל.

ובל יעלה על לב המעיין לדמות ענינינו, לספק הפוס' לענין עדות עגונה, ממון, ונפשות, וקידוש לבנה וכדו', אם עדות הבנויה על דברים שלא ראה בחוש ועיניו, רק דרך זכוכית ומראה וכדו', אי חשיב עדות או לא, עיין שו"ת שבות יעקב (ח"א סי' קכו) וש"פ, שאני הכא, שאין אנו צריכים לעדות כלל, אלא הכל תלוי באחת, אם המקום - והמתייחדים ראויים להיכשל, וכל שאינו ראוי לכך, כתנאים הנ"ל, לאו שם יחוד עלה.

מצלמות שאין נראים על אתר

ומה שנשאלנו אם היתר המצלמות מועיל באלו שאין מראים על אתר לאחרים, אלא מפתחים התמונות ובודקים אותם אחר זמן, דומיא דיחוד במעמד קטן וקטנה, על סמך שיגלו הדבר, לענ"ד אין לסמוך על זה, מאחר שאינם נראים על אתר, אין בזה מירתת כ"כ, ושאיני קטן וקטנה שמדרכם לפטפט הכל, לאפוקי בני"ד מאן יאמר שיבדקו אותם ועוד שאר חששות.

שוב ראיתי תשו' מא"א מו"ר הגאון בעל "שבט הלוי" שליט"א שדעתו נוטה ג"כ להתיר חליכת עכו"ם, על סמך מכשירים אלו, אלא שהצריך גם השגחת בו"ד ארעית, עיי"ש, ודעת ניקל למבין שבנידון דידן שהמדובר הוא על יחוד ישראל, וענין שבצניעות, ודאי די בהיתר הצילומים בק"ו ומכמה וכמה טעמים אכמ"ל.

והנלענ"ד בעזה"י כתבתי

בןציון יעקב הלוי

אולם היינו דוקא בה' תנאים המעכבים (א) שהמצלמות שולטים על כל המקומות לרבות פינותיהם, הפרוזדור, ואיזורי האיחסון.

(ב) שהם פועלים בכל עת ורגע - כשהמתייחדים שם

(ג) שהתמונות הם באיכות גבוהה, באופן שדמות המתייחדים ומעשיהם נראים בבירור.

(ד) שהם גלויים לעיני אחר - באופן שהוא רואה, או מסוגל לראותם בכל עת

(ה) שהאיש והאשה המתייחדים יודעים מכל האמור

ואם חמשה אלה יעשו לה, ויצאו חינם, אין כאן לא יחוד, ולא שום חשש אף לכתחילה

המכשול החמור והמצוי במקומות העבודה ובוה מצינו בעז"ה מזור ותרופה, למכשול רב, בו נכשלים רבים מאחב"י בעל כרחם בכל יום באיסורי יחוד החמורים, ובראשם ה"ה יחוד המצוי, במפעלים, בחניות, במשרדים, ומחסנים וכדו', בעיקר בחדריהם הפנימיים וקומות המרתף, שם מתיחד הבעה"ב עם נשים העובדות עברו, וכן העובדים בינם לבין עצמם, והחמור שביחוד זה, כי ברבות הזמן העובדים מכירים זא"ז יותר ויותר, עד שדעתם ולבם מתקרב זל"ז, וכמה מתאים על ענין זה, מאחז"ל (סוכה נב. קידושין ל:) יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ובפרט יצרא דעריות שאינו נח ושקט, וכמאז"ל (ב"ב קסד:) שלשה אין אדם ניצול מהם בכל יום, אחד מהם הרהור עבירה, כ"ש המתייחדים בקביעות שע"י שלבו גס בה, יצרם מתגבר ביותר כאש בנעורת, וא"כ מה נעשה לאחותינו ביום "שידובר בה", למנוע אלפי ורבבות מאחב"י ממכשול זה.

כל דאסר לן רחמנא, שרא לן כותיה איברא לפי המתבאר, כמה נכון בזה, השבח שאנו משבחים בכל יום, לק-ל ברוך נעימות יתנו, עושה חדשות וכו', בורא רפואות, שברא הקב"ה חדשות כנ"ל, ובורא רפואות, שנמצא בזה מזור ותרופה לאיסור יחוד, וכמאמר ילתא לרב נחמן (חולין קט:)

הרב גבריאל ציננער
רב ומח"ס נטעי גבריאל ב.פ.

בענין הנ"ל

ר"ח תמוז תשע"ב

עצמך שהיתה חרשת, דרכה לרמוז. והגפת דלתות שאמרת אין זה יחוד עד שיהא בית נעול, דתרעא טריק בירושלמי שער נעול במנעול משמע. וכדמשמע התם בירושלמי בפרק המדיר דגרסינן התם תרעא טריק סוטה מוגף, צריכה. וטעמא כל שאינו במנעול ירא הוא שמא יכנס אחר שלא ברשות, וכענין ההוא עובדא דפרק בתרא דעבודה זרה דף ע' ע"א ביין נסך. ועוד דהתם בירושלמי פרק המדיר ה"ו אמרו בכל הנך דאתמרן התם, וכולהו אם הביאה ראייה לדבריה נאמנת. ואין לך ראייה לדבריה יותר מזה שלא נתיחדה לרצונה אלא מתוך האונס. וכל הנך דירושלמי כשנעשו שלא מתוך טענה ידועה, ולפיכך יש לחוש להן שמא נתכוונו שניהם ורגלים לעברה יש, מה שאין כאן. עכ"ל. וכ"כ רעק"א בתשובה סי' צ"ט שכל שאינו נעול במנעול אפילו הדלת סגורה חשוב פתח פתוח לר"ה.

וכ"כ שו"ת הרדב"ז ח"א סי' קכ"א שאם נתייחד באפילה, דלא מועיל לא פתח ולא נעילת שערים שהרי במחשך מעשיהם, וכן תחת מרגליות המטה מקום שאין אדם רואה אותם. אבל היכא שהוא לאור הנר, או ביום ופתח הבית פתוחה, לעולם אימא לן דלא הוי יחוד דמרתת ולא בעיל שמא ראוהו מן הפתח. ולבסוף מעתיק דברי הרשב"א דכל שאינו נעול במנעול מהני שירא שמא נכנס אחד שלא ברשות.

וכ"כ רבינו יונה בספר היראה, ושו"ת מבי"ט ח"א סי' רפ"ז, ושו"ת מהרש"ם ח"ב סי' ע"ז, שיחוד הוי דוקא בנעול במנעול. וכ"כ בתשובת רעק"א הנדמ"ח מכוון המאור שהעתיק צילום מכת"י ישן שנתגלה בימינו שכתב כן בלשון הרשב"א אין זה יחוד, ומכיון שדעת רבינו יונה רבו של הרשב"א שצריך

לכבוד ידידי היקר המהולל בתשבחות, הרה"ג חריף ובקי במדע חכמות ותבונות, סיני ועוקר הרים בסברות ישראל, קנקן חדש מלא ברכות ואוצרות, מרביץ תורה לרבים פה מפיץ מרגליות, בנש"ק ענף עץ אבות, כש"ת הר"ר סיני מלוביצקי שליט"א

אודות שאלתו על כלי המצלם (קאמרא) המצלם את כל הנעשה בשטח מבטו ויכולים לראות בשעת מעשה וגם שנשארת הקלטת הקאמרא ויכולים לברר אח"כ כל מה שהיה במקום, אם הוי כשמירה לענין יחוד. ומעכ"ת האריך שכיון שמצב זה נחשב כשמירה מעולה וזהירות מכל גנב ולסטים מזויין ומורה יעלה על ראשם שיכולים לגלות מי אשם בפשע, וכמו כן מציל והוי שמירה מיחוד.

ונחזי אנן בע"ה. א) איתא בשו"ע סי' כ"ב ס"ט בית שפתחו פתוח לר"ה אין חשש להתייחד שם עם ערוה, וביאר הלבוש ס"ט דאימת נכנסים עליהם. ונחלקו הפוסקים אי דוקא בפתוח ממש, או שאפילו שהדלת סגורה כיון שאינו נעולה אין חשש.

בתשובת הרשב"א סי' אלף רנ"א כתב והגפת דלתות שאמרו, אין זה יחוד עד שיהא בית נעול, שירא שמא יכנס אדם שלא ברשות ואין זה יחוד. והוכיח כן מדין יין נסך דאמרינן בגמרא ע"ז דף ע' ע"א דאחדא לדשא באפי ופי' הרשב"א שסגר הדלת במנעול מבפנים.

ונחלקו האחרונים בכוונת הרשב"א שכתב וז"ל. ובנדון שלפנינו אינה נחבשת ביד הכתב, אדרבא הכתב מתירא מן המלך שמא תזעק ויתפש עליה, שהאשה עשויה לצוות. וכדגרסינן בירושלמי התם בפרק אין מעמידין ה"א, שנייה היא אשה שדרכה לצוות, הגע

דההיא דשו"ת הרשב"א ע"כ הגירסא אך זה יסוד, ולא גרסינן ייחוד דודאי גם סגר מיקרי ייחוד, תמוה מאוד, דהא הרשב"א שם בתשובה אלף רנ"א סיים מפורש דאין זה יחוד, וכתב בזה"ל, וטעמא כל שאינו במנעול ירא שמא יכנוס אחר שלא ברשות, הרי דאין זה יחוד כלל. ומה דקשה להם לפי הנראה דאיצטרכו להגהה, דהוא דלמה פשיטא להר"מ דאין זה יחוד וודאי מותרת, דקשה הא בירושלמי פרק המדיר איבעי לו בזה כמ"ש הרשב"א בתשובה שם, ל"ק מיד, דיחוד לחוד ודבר מכווער לחוד. ומפרש הרשב"א הירושלמי הכי, דסגור דהוה יחוד, אם בידיעת שניהם נעשה ודאי דהוה כיעור, אכן אם מוגף בידיעת שניהם דליכא סגירה, צריכה אי הוה דבר מכווער, ולזה ע"ש בתשובת הרשב"א דשם מיירי באשת כהן דחיישינן לאונס, ושהגפה לא היתה בידיעתה וכיעור, ודאי ליכא רק דחשש משום יחוד, ע"כ כתב דזה לא הוה יחוד עיי"ש.

וכ"כ בהגהות הר צבי אה"ע סי' י"א להעיר על הבית מאיר הנ"ל. אבל בתשובות הרדב"ז מביא ג"כ דברי הרשב"א דאין יחוד אלא א"כ נעול במנעול ולא בהגפת דלת לבד. ובספר בנין ציון סי' קל"ח עמד על שאלה זו, ומסיק דתלוי לפי הענין. אם יש לחוש שמא יכנס מי שהוא, אין יחוד אלא במנעול, אבל בכה"ג שאין לחשוש שמי שהוא יבוא בשעה זו, גם בלי מנעול יש דין יחוד. שוב מצאתי בתשובות מהרש"ם ח"ב סוף סי' ע"ו שמביא חקירה זו, ובמפתחות שם מדבר ג"כ מזה, ודעתו נוטה להקל בלי מנעול, עכ"ד.

אכן רעק"א סי' ק' מביא תשובת הבית מאיר ונדפס בשו"ת בית מאיר סי' מ"ט, והוכיח דודאי יש איסור ייחוד גם בלי נעול במנעול. וע"ד לשון התש' הרשב"א שהביא רעק"א שכתב דהגפת דלתות שאמרת אין זה יחוד וכו', תי' הבית מאיר דע"כ דגירסא זו בתשו' הרשב"א שהעתיק רעק"א היא גירסא מוטעת, וגירסא הנכונה היא כמו שהעתיק

נעול במנעול יש לומר כן בכונת תלמידו הרשב"א.

וכ"כ בעזר מקודש סי' כ"ב ס"ט, וז"ל. דלכאורה יש מקום לומר דדוקא כשפתוח היטב ונגלה לעין כל עובר אז לא הוי יחוד, משא"כ בדלת סגורה גם כשאינה נעולה לא מירתת, דכיון שעפ"י הרוב מרגישים פתיחת הדלת בראיה או בשמיעה, וסובר שכשירגיש פתיחה יתרחק. אך אם באנו לומר כן גם בפתוח לגמרי לא הי' מועיל, שיש מקום חשש אשתמוטי לקרן זוית שאינו נראה לעין העובר, ואף שיש לחלק דהתם ג"כ מירתת שמא יכנס מי פנימה אל הקרן זוית פתאם שלא יוכל להשתמט, אבל א"כ לא הי' לחז"ל לסתום להתיר בדלת פתוח, דלפעמים יוכל המתיחד לראות שהאנשים ברחוק עד שיש פנאי לאשתמוטי, ולא הי' להם להתיר סתם, אלא ודאי לא פלוג חז"ל, וכל שיש צד מירתת אין חשש תמיד. וכן קי"ל להדיא לענין יין נסך שכל שיש צד כניסה, הגם שהדלת סתום כל שאינו סגור אין חשש, וממילא כן הוא בזה גם שהי' מקום לחלק. עכ"ד.

וכ"כ בערך ש"י סי' כ"ב על הרשב"א הנ"ל שמביא ראיה להתיר יחוד באין הדלת סגורה מגמרא ע"ז גבי יין נסך, עכצ"ל דס"ל שגם לכתחלה מותר, ועי' ש"ך יו"ד סי' קי"ח סקל"ב. אך נראה לע"ד לפימ"ש ביו"ד סי' קי"ח ס"א בהג"ה דעכו"ם מירתת טפי מישראל, ה"נ י"ל הא דע"ז שאני, דעכו"ם מירתת מחמת דישראל בעל היין חושדו בא יבא לראות, משא"כ לענין יחוד בישראל אינו מירתת כ"כ דסובר דלא חשוד בעיני ישראל ולא יבא לראות, ולכן באנשים מבפנים ונשים בחוץ חוששין ליחוד. עכ"ד.

וכ"כ חדושי רבי אליעזר שמחה (רבינוביץ) ח"ב בהערות על רעק"א סי' ק', וז"ל. מ"ש מעכ"ת נ"י לסתור דברי די"ל דכל סגור במנעול הוי כיעור, וההיא דשו"ת הרשב"א ע"כ הגירסא אין זה יסוד וכו', דבריו נכונים ומוכרחים וכו', מה שכתבו הגאונים

הב"י בסי' י"א לשון הרשב"א, והגפת הדלתות שאמרת אין זה "יסוד" עד שיהא בית נעול דתרעא טריק דירושלמי שער נעול במנעול משמע. וכדמשמע התם בירושלמי בפרק המדיר שם דגרסינן התם תרעא טריק סוטה מוגף צריכה. עכ"ל וכוונת הבית מאיר דלפי גירסא זו כוונת הרשב"א בזה הוא רק דמשום הגפת דלתות אין "יסוד" לאסור אשת הכהן בהנידון שם, דאין אוסרין על הייחוד, אכן איסור ייחוד שפיר הוי. ולפ"ז כוונת הרשב"א הם כך, דאין יסוד לאסור האשה משם ייחוד בעלמא זה דדלת סגור בלי נעילה במנעול, אבל בנעול במנעול שפיר יש לאסור כדאיתא בירושלמי דכתובות שם תרעא טריד סוטה וכו'. ועי' שו"ת מהרש"ם ח"ב סי' ע"ו שכתב דלשון גירסא זו דאין זה יסוד, הוא דחוק וקשה להבין ע"ש ובמפתח. ולפי הנ"ל א"ש. ולמעשה חזר רעק"א והסכים לדברי הבית מאיר.

מבואר שהיכא שיש מציאות דמירתת שמה יכנס אדם אין חשש יחוד. וא"כ בנ"ד שכל הבא לתוך החצר ורואה הקאמער א יודע שיכולים לראות ולברר כל המתרחש במקום, מפחד לעשות שם דבר מכוער. ואין לומר שיהא מתגרה היצר כשהדלת סגורה ואין אדם יכול לבוא, כיון שיודע שרואים כל המתרחש מירתת, שהרי ראינו שאפילו הרוצחים ולסטים מתפחדים לבוא למקום שיודעים ורואים קאמער.

ב. איתא בשו"ע סי' כ"ב ס"י דקטנה שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה הוי שומר שאינה מזנה בפניה שהרי זו מגלה את סודה, הרי שהקטנה אינה יכולה למנוע את האיסור ואפ"ה נחשבת כשומר בשביל שיכולה לגלות סודה. וה"נ שומר אע"פ שאינו יכול למנוע אותם, כמו ברואה מרחוק, ומתיראה שיתגלה סודה.

וראה בגמרא ב"מ דף ע"א ע"א שאין אשה קונה העבדים, ורבן שמעון בן גמליאל אומר אף קונה את העבדים. עוד תימא רשב"ג, ולא קשה, הא בעבר עברי צנוע ליה מוחזק צנועה בעינה שאם יחטא לא ילך העבד

הב"י בסי' י"א לשון הרשב"א, והגפת הדלתות שאמרת אין זה "יסוד" עד שיהא בית נעול דתרעא טריק דירושלמי שער נעול במנעול משמע. וכדמשמע התם בירושלמי בפרק המדיר שם דגרסינן התם תרעא טריק סוטה מוגף צריכה. עכ"ל וכוונת הבית מאיר דלפי גירסא זו כוונת הרשב"א בזה הוא רק דמשום הגפת דלתות אין "יסוד" לאסור אשת הכהן בהנידון שם, דאין אוסרין על הייחוד, אכן איסור ייחוד שפיר הוי. ולפ"ז כוונת הרשב"א הם כך, דאין יסוד לאסור האשה משם ייחוד בעלמא זה דדלת סגור בלי נעילה במנעול, אבל בנעול במנעול שפיר יש לאסור כדאיתא בירושלמי דכתובות שם תרעא טריד סוטה וכו'. ועי' שו"ת מהרש"ם ח"ב סי' ע"ו שכתב דלשון גירסא זו דאין זה יסוד, הוא דחוק וקשה להבין ע"ש ובמפתח. ולפי הנ"ל א"ש. ולמעשה חזר רעק"א והסכים לדברי הבית מאיר.

וכ"כ שו"ת בית שלמה או"ח סי' מ"ח, שו"ת אבנ"ז אה"ע סי' ל"ג, הגר"א טיקטין בחידושו לאה"ע סי' כ"ב, הרד"ל למסכת קידושין דף פ"א, וכן מוכח משו"ת נחפה בכסף ח"ב סי' י"א, ותלמידו החיד"א בספרו שער יוסף סי' ד', שכל שאינו פתוח לגמרי לא נקרא פתוח.

יסוד הדברים בנוי אם בדלת סגורה שלא נעולה שייך חשש מירתת. וא"כ באופן שודאי מירתת, כו"ע מודי דאין בו איסור יחוד.

והכריעו רוב פוסקים להקל. כמ"ש שו"ת בנין ציון סי' רל"ח, שו"ת דבר הלכה (קאלצקין) סי' כ"ב, שו"ת נודע בשערים סי' י"ד ושו"ת דובב משרים ח"א סי' ה'. עכ"פ תליא, אם אין מציאות שבנ"א נכנסים בלי רשות, יש להחמיר. אבל כל שידוע שיש מירתת לעשות איזה מעשה שיכולים לראות כל המתרחש שם, לכו"ע יש להתיר.

וכ"כ שו"ת שערי רחמים (ירושלים תרס"ב) אה"ע הל' קידושין סי' ט"ז. ועוד אני אומר, דאפילו להרבנים שכתבו דסגירת הדלת

ונכנס גבי יחוד לדמות להשו"ע סי' קל"א גבי יין נסך דאין השומר צריך להיות תמיד ומשמר. וכ"כ בכרם חמד להגאון רבי יוסף ליפמאן (תלמיד הגר"ח מוולאזין) הגהות לשו"ע אה"ע סי' כ"ב ס"ט, וז"ל. ואפשר דה"ה ביוצא ונכנס סגי, עי' לקמן סי' קמ"ח ס"ב כל כו' וביו"ט סגי כו', ועי' ביו"ד סי' ס"ט ס"י הג"ה אפילו קטן יו"ט כו', וע"ש סי' קט"ו ש"ך סק"ד שירא כו' יוצא ונכנס כו', וע"ש סי' קי"ח סי"ב הג"ה ואינו כו', וע"ש סי' קל"א ס"א ישראל כו' ויוצא כו' וצ"ע בזה. עכ"ד. אך ראה בש"ך יו"ד סי' קי"ח סקל"ז שכתב, ונכון לירא שמים להחמיר אפילו ביוצא ונכנס כו' אכשהולכין לבית הכנסת קאי משום דלא דמי ליוצא ונכנס, כיון ששוהין בבית הכנסת זמן מה, והשפחות יודעות שדרכן לשהות, אבל ביוצא ונכנס ממש אין צריך להחמיר. וא"כ בכלי זה שהשומר יכול לראות כל הזמן הוי כמציל מיחוד, ולכן א"צ שהשומר שם תמיד, אך יוצא ונכנס מהני.

אולם לגבי יין נסך מבואר בשו"ע יו"ד סי' קכ"ט ס"א וביאור הגר"א סק"ב, דיותר משיעור מיל נקרא זמן רב וא"כ אם הוא יוצא ונכנס פחות משמונה עשר מינוט לכו"ע אין חשש כלל.

וחכ"א רוצה לומר דיש לחוש שיתקלקל המכשיר ולא יוכלו לברר המאורע, אך זה אינו, דלא חיישינן לזה כמו שאחז"ל גבי מעשר שאין לחוש שמא יבקע הנוד, ובפרט כיון שאינו שכיח בודאי מירתת.

וחכ"א אמר שיש חשש שהשומר ישכח או יזלזל מתוך אמונה שברור שפלוגי לא יעשה דבר, או מתוך רצון לשמור על צניעת הפרט ולא יקפיד להסתכל מדי פעם במצלמה, בכך הוא עלול חלילה לגרום להם לעבור על איסור יחוד. על כן אין להסתפק בהנחיה כללית לשומר להסתכל מדי פעם, אלא יש להסביר לו שעליו להקפיד להסתכל לעיתים תכופות, כמו כן רצוי שלאחר מעשה יספר לאנשים שבבית את מה שראה, כדי שידעו שהוא אכן

לגלות הדבר ולפיכך אסור לקנות עבד עברי. משא"כ עבד כנעני פרוץ לה ויראה היא להפקירה את עצמו שמא יספר זאת ברבים עיי"ש, מבואר שהכל תליא אם בושים לעשות מעשה מכוער שלא יתגלו, וא"כ בנ"ד שיודעים שיש עין רואה בכל עת מירתתי לחטוא.

וראה בטו"ז סי' כ"ב סק"ט דהרחקה ביחוד הוא הרי שהיצה"ר מסית אז ביותר במקום שאין בושה מפני אנשים אחרים עיי"ש.

ובדברי הלכה סי' ג' סק"ו הביא מכתב מהחזו"א שכל היכא שיש לחוש שיכנס לשם אדם, א"צ להיתר מצד פתח פתוח, שכל שאדם יכול ליכנס לאו מקום סתר ולא מקרי יחוד. והיתר דפתח פתוח איירי באופן שהוא בטוח שאין אדם נכנס אצלו, שאין לו שום מכיר וידיד, דהוי מקום סתר ומקרי יחוד ואפ"ה מותר, משום שהפתח פתוחה דאימת רבים עליו בטבע גם באופן זה, עיי"ש

ולפ"ז דוקא כשהקאמערא נעשה באופן שיכול לראות את כל חלק החדר ואפילו זוויות. ועוד תנאי, שיכתוב שם מודעה או שלט גדול שיש שם עין המצלם, ועי"ז כל הבא לחדר מתפחד לעשות איזה מעשה בלתי הגון. וא"כ בנ"ד שעין המצלם רואה בכל עת ויכולים לראות כל המתרחש, שם בושה לכך.

ועוד תנאי במכשיר הקאמערא, כיון שמונח במקום שיוכלים אפילו שלשה בני אדם לראות את המתרחש, דהוי כפתח פתוח. כמ"ש בשו"ת בית מאיר סי' מ"ט, וחכ"א כלל קכ"ו ס"ו בענין רבים שלשה, ולא בענין עוברים ושבים כמו לגבי שבת עיי"ש. ונתבאר בנטעי גבריאל יחוד פל"ב ס"ו.

היתר שומר היוצא ונכנס

ג. בנט"ג פ"י סט"ו הבאתי מגדולי הפוסקים דמהני שומר הנכנס ויוצא כמו גבי יין נסך. וכ"כ החיד"א בשו"ת יוסף אומץ סי' ג', והמקנה קידושין דף פ"א ע"א, דמהני יוצא

טצדקי שלא יהא הפתח נעול. וכע"ז כתב ערך ש"י סי' כ"ב ס"ט לחלק בין אקראי לקביעות עיי"ש.

אכן במקום שלכם גסים ביניהם, כגון שעובדים ביחד ויש להם עסק ושייכות גדולה זה עם זה, יש להחמיר שלא לסמוך על המכשיר להצילם מאיסור יחוד. אבל אם המכשיר במקום שיש פרוצים יש להקל, כמ"ש בנט"ג פרק ל"ב ס"ב דהיתר פתח פתוח מהני גם בפרוץ דמירתת. כמ"ש פת"ש סק"ט ובשאר יוסף סי' ג', דאימתא דעוברים ושבים עליהם עיי"ש, וה"נ בזה.

וכל זה כשיודעים שבשעת מעשה מסתובבים אנשים במקום המאניטער אשר רואים עליה כל המתרחש בחדר, אז מציל מאיסור יחוד, אכן זה שהמכשיר מקליט ושמור בזכרון של המכשיר ואפשר לדאותן לאחר זמן, אינו מועיל. דהמציאות יעיד שבדרך כלל לא מסתכלים עליהם אלא במקרים מסוימים כגון חשש גניבה וכדומה, לכן אין לסמוך על זה, ובפרט ביחוד דאורייתא.

ידידו עוז דושת"ה

גבריאל ציננער

עשה מלאכתו נאמנה ע"כ. ובמח"כ אינו כן, כיון שהוא יודע שהשומר יוכל לראותו בכל זמן מיוחד לעשות דבר ומירתת.

ולמעשה אחז"ל בגיטין, וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה להמציא דברים חדשים שלא נזכרו בפוסקים. לכן קשה לדמות מילתא למילתא, לכן ביחוד דאורייתא מסתפינא להקל, אלא בשעת הדחק גדול שאין לו ברירה אחרת כגון לשמש זקן או חולה וכדומה יש להתיר.

וכן באופן דהדלת סגורה בלא נעול יש להתיר. וכן במקום שבעלה בעיר אך יודע שיש אדם שם ונתן לה רשות להיות ביחד, דכתב בחכ"א בבינת אדם ה' אישות כלל קכ"ז דלא מהני בעלה בעיר, עכ"ז כתב בשו"ת דובב משרים ח"א סי' ה' דיש להתיר אם יש לבעה"ב וכל ב"ב מפתח ויכולים ליכנס בלי שום מפריע עיי"ש. וה"נ בנ"ד דיש להקל בקאמטרא זו.

אך יש לחלק בין אקראי ועראי, לבין יחודם בקביעות. דנהי דאינו אסור משום יחוד משום דמפחדת, מ"מ כיון ששניהם הם לבדם בחדר אחד, יש קירוב הדעת ביניהם ועלולים לבוא לידי מכשולים. לכן יש לעשות כל

בין מזכי הרבים למחטיאי הרבים

אאמו"ר (הרה"ק רש"ב מליובאוויטש נ"ע) אמר לרב אחד – בעל עבודה ומתמיד בלימודו: א רב בעדארף בכל עת ובכל רגע געדיינקען, אז תמיד שטייט ער אויף דעם שוועל וואס צווישען מזכי הרבים און ח"ו מחטיאי הרבים. אויף דעם שוועל פון עומק רום און עומק תחת, און אלע ענינים בעדארף נוגע זיין אין פנימית נקודת הנפש ממש, ווייל בנפשו הוא. (היום יום – כג אדר ב)

* * *

עיקר התשובה הוא להמשיך חיות מחדש שני"ו יכול לתקן כל הקלקולים שנעשה ברי' חדשה, ולכן צריך להיות מקודם בטל לגמרי כדמיון תהו ובהו וחשך ואח"כ ויאמר אלקים יהי אור, כן בעל תשובה צריך לידע שאין לו מציאות וקיום רק מה שהש"ת יתן לו, ואותיות תשוב"ה הם תה"ו ובה"ו וש' מרומו על החשך, ואח"כ נפתח לו השער הפונה קדים שנאמר עליו יהי' סגור ודופקי בתשובה מכלל שהוא סגור, ולכן בשב"ק נקל לשוב בתשובה דביום השבת יפתח. (שפת אמת, שבת תשובה האזינו – תרל"ה)

הרב פינחס אליהו רבינוביץ

דומ"ץ מכון להוראה מאנסי
מח"ס תורת היחוד

עוד בענין הנ"ל

הרבים. וסגי לזה אפילו כשנראית רק ע"י אחות אחת, אף דאין שמירת אשה מועלת ליחוד, היינו רק מטעם שומר, דמאחר שגם היא נמצאת תוך היחוד, או בכה"ג דבכדי לראות את המתייחדים צריכה היא לבוא אל הבית פנימה, יש לומר דאינה מצלת כיון שאסור לאיש להתייחד עם שתי נשים. אבל בנ"ד ההיתר הוא משום לתא דפתח פתוח לרה"ר שהרי היא עומדת מבחוץ ורואה את כל הנעשה שם, לזה מועיל אף אשה כיון שהמתייחדים בושים לשמש בפני אדם זר ואפילו אשה אחת, וכבר הארכנו בזה בספר תורת היחוד פרק ה' סוס"ק י"ב. ברם צריכים ליזהר דאכן החולה נמצא תחת פיקוחו של הרופאים בכל שעות היום והלילה בתדירות ללא הרף, אבל אם אין החולה עומד תחת פיקוחו של הרופאים, בכה"ג אין להשתמש בזה ההיתר רק בשעות שיודעים שמתכוונים בהמשיר, ופשוט.

היוצא לנו מדברינו דאפשר להשתמש בהיתר בחולה מרותק למיטתו, בתנאי שכל שעה הוא תחת פיקוח של האחיות והיינו באופן שהאחיות הם ניעורים בכל שעות הלילה ומשגיחים בעין פקוחה על החולה בכל שעה. אבל לנשים בריאים הרוצים לסמוך על המשיר בכדי להצילם מיחוד אין מועיל ההיתר כשעין המצלמה מוגבלת, ורק באופן שרואים ע"י המשיר כל חלק מהבית עד שאין חשש שיבואו לידי יחוד ממש ע"י הליכתם החוצה או לבית הכסא או למטבח וכדומה, אז יש מקום להתיר היחוד. אבל ע"י Skype יש לאסור בכל גווני דעלולים להינתק מהקשר וגם עין הרואים מוגבלת.

הנלע"ד כתבתי להלכה

שאלה: האם יש להתיר היחוד בבית שיש בו מצלמה ונראים המתייחדים במקום אחר ע"י מכשיר (כגון וידאו במעגל סגור) האם זה נחשב לפתח פתוח לרשות הרבים כיון שאנשים מבית אחרת יכולים לראות את כל הנעשה שם בחדר או לא?

תשובה: הא מילתא יש לדמות לחלון הפונה לרשות הרבים וכבר כתבנו בספר תורת היחוד פרק ה' סעיף ה' דהתנאי להתירא הוא, דצריך שתהא נראית מבחוץ עד יציאת הבית, וכן נמי צריך שתהא נראית דרך החלון עד בית הכסא, דאם אינם נראים אז, א"כ יש חשש גדול ועומדים הם ליכשל ביחוד ממש, א"כ כבר מעתה אסורים להתייחד קל וחומר מפנימי וחיצון שבעת ההיא אינם ביחוד, ואעפ"כ אסורים בגלל החשש שיבואו לידי יחוד, ומינה יש ללמוד בקל וחומר לחלון ע"י כח ראייה אלקטרוני דהיינו מכשיר שיש בו מצלמה דאי אפשר להתיר אם הם עומדים על סף היחוד ע"י שילכו לבית הכסא, או למטבח, וכדומה.

אכן נראה דבמקרה שיש חולה מרותק למטתו העומד תחת פיקוח של אחיות ורופאים, והיינו באופן שהמשיר תקוע שם בעבור שיראו האחיות והרופאים את החולה כל שעה, ומשגיחים האחיות על החולה בעין פקוחה לראות ולידע מצבו של החולה בכל שעה, דבכה"ג שאין החולה יוצא ממטתו לבית הכסא וכל צרכיו נעשה במיטתו נחשב זה לפתח פתוח לרשות הרבים, וזה דומה ממש לייך נסך שנראית מהחלון לרשות הרבים, דהא גם חבית היין אינו זו מעצמו, ולכן מותר ע"י ההיתר דפתח פתוח לרשות הרבים, אבל לא כן הוא אנשים בריאים שזזים ממקומם דא"א לדמותם לפתח פתוח לרשות